

Õiguskantsler

Teie nr

Meie 24.05.2022 nr 7-5/220505/2202792

Koduõppe korraldus ja õpilase heaoluga arvestamine

Lugupeetud direktor

Õiguskantsleri poole pöördus [], kes ei olnud rahul oma laste [] koduõppe korraldamisega. Samuti ei pidanud lapsevanem [] kooli [] jaoks turvaliseks õppekeskkonnaks.

Leian, et kool tegi [] koduõppe määramisel ja korraldamisel vigu. Soovida jätab ka õpetajate suhtlemine õpilaste ja nende vanemaga.

Kuna [] ei olnud enam õpilasesinduse liige, otsustati teda õpilasesinduse väljasõidule mitte lubada. Enne sellise otsuse tegemist oleks kool pidanud [] rääkima. Pärast seda, kui [] ja klassikaaslaste vahel olid tekkinud lahkkelid, otsustas lapsevanem taotleda koduõpet ja pani seejärel lapsed teise kooli. Praegu ei ole enam võimalik hinnata, kas kooli kavandatud abinõud oleksid olnud piisavad, et tagada lapsele [] koolis turvaline õppekeskkond.

Põhiõiguste kaitsest lähtudes peab kool lahendama koduõppe määramise ja korraldamise õiguspäraselt ([põhiseaduse § 14](#)) ning ei tohi seada koduõpet rakendades ohtu lapse õigust haridusele ([põhiseaduse § 37 lg 1](#)).

1. Kool peab järgima koduõppe rakendamise nõudeid

1. [] jäid koduõppele tänavu []. Selle kohta tegite otsuse käskkirjaga [] ja õppenõukogu otsustas koduõppe rakendamise []. Kui lapsed koduõppele jäämist taotleb lapsvanem, peab koduõppe rakendamise otsuse tegema aga kooli õppenõukogu (haridus- ja teaduministri 28.02.2018 [määruse nr 6 „Koduõppe ja haiglaõppe tingimused ja kord“ § 5 lg 4](#)). Praegusel juhul otsustas koduõppe rakendamise õppenõukogu tagantjärele, mida ei saa pidada õigeks. See põhjustas ka edasisi eksimusi koduõppe rakendamisel. Esitatud selgitustest saab järeldada, et kool ei olnud valmis koduõpet nii kiiresti rakendada. Koduõppe rakendamiseks vajalikud laste individuaalsed õppekavad koostati alles [].

2. Kuigi lapsevanemale tutvustati koduõppe tingimusi, ei saa dokumentide põhjal öelda, et lapsevanemale saadeti kooli otsused koduõppe rakendamise kohta. Otsuse teatavaks tegemine annab vanemale võimaluse teada saada, mida täpselt ja miks otsustati ning vajadusel kontrollida otsuse õiguspärasust.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

3. Praegusel juhul koostas mõlemale lapsele individuaalsed õppekavad kool. Ometi eeldatakse, et kui vanem avaldab soovi lapsed koduõppele jätta, võtab vanem vastutuse ja tal on ka võimekus koostada individuaalne õppekava ([määruse nr 6 § 6](#)). [] avaldusest saab järeldada, et kooli antud selgitused koduõppe korralduse kohta ei olnud piisavad sellise vastutuse võtmiseks, vähemalt nii väikese ettevalmistusajaga. Koduõpet ei saa rakendada ilma individuaalse õppekava ja vajalike kokkulepeteta.

4. Kuigi [] jäi koduõppele, märkis osa õpetajaid jätkuvalt teda puudujaks. Koduõppel olevat õpilast ei tohi märkida puudujaks. Koduõppel olev õpilane õpib kodus ja tal ei ole kohustust kooli õppetöös osaleda. Samuti ei ole õige eeldada, et laps jälgib teistele õpilastele antud ülesandeid. Koduõppel olles ei pea õpilane õppima oma klassikaaslastega samas rütmis. Koduõppe korralduse eest vastutab vanem individuaalsele õppekavale vastavalt.

5. Individuaalses õppekavas tuleb ära näidata vajalikud õpiväljundid ja kokkulepped ning millal ja kuidas kool neid kontrollib. Mõnes õppeaines oli märgitud, et [] (füüsikas, keemias, ühiskonnaõpetuses) ja [] (loodusõpetuses) hinnatakse kõige rohkem hindega kolm, kui töö tehakse kodus. Mõistagi on koolil õigus otsustada, kuidas õpilase teadmisi ja oskusi kontrollida, kuid hindamine peab siiski vastama seaduses kehtestatud nõuetele ([põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse § 29 lg 1](#) ja [määruse nr 6 § 7 lg 1](#)). Koduõppel olevat õpilast ei pea kool pidevalt hindama. Õpilast tuleb hinnata vähemalt üks kord poolaastas ([määruses nr 6 § 7 lg 2](#)). Kuna lapsevanem ei teadnud koduõppe rakendamise üksikasjadest, ei saa järeldada, et kool ja lapsevanem jõudsid lapse teadmiste ja oskuste kontrollimises kokkuleppele.

6. Lapsevanem taotles [] koduõpet selle tõttu, et lapsel ei olnud enam koolis turvaline. Koolil on kohustus seista laste turvalisuse eest ([PGS § 44 lg 1](#)) ja vajaduse korral pakkuda neile abi (vt [lastekaitse seadus](#)). Praegu ei ole võimalik enam hinnata, kas sammud, mida kool võttis ette lapse turvalisuse huvides, oleksid olnud mõjusad. Soovitan edaspidi sarnaste juhtumite korral pöörduda Haridus- ja Noorteameti või Sotsiaalkindlustusameti poole ([taastava õiguse programmi kontaktisik](#) Annegrete Johanson, tel 59195182; annegrete.johanson@sotsiaalkindlustusamet.ee). Leida tuleb sellised lahendused, mis võimaldaksid kõigil lastel õppida koolis.

7. Koduõppe taotlust kaaludes tuleb õppenõukogul hinnata eelkõige seda, kas lapsevanemad on suutelised korraldama hariduse andmist nõuetekohaselt. Kui kooli hinnangul võib koduõppe rakendamine tähendada, et õpilane ei pruugi omandada vajalikke teadmisi ja oskusi, ei tohi koduõpet rakendada.

2. Õpilase ja vanema õigus saada teavet ja olla ära kuulatud

8. Õpilasel ja tema vanemal on õigus saada koolist teavet õppetegevuse kohta ([PGS § 55](#)). Samuti on lapsel õigus oodata, et temaga räägitakse, enne kui tema kohta otsuseid langetatakse.

9. [] anti õppenõukogu otsuse alusel teise trimestri lõpus kaks nädalat lisa-aega, et ta saaks muusika õppeaines tegemata tööd järele vastata. Kool ei teavitanud sellest otsusest ei õpilast ega lapsevanemat.

10. Muusikaõpetaja saadetud sõnumit konsultatsioonija kohta võis mõista mitmeti. Õpilane käis selle tõttu mitu korda koolis õpetaja märgitud päevadel, kuid õpetajat sel ajal koolis ei olnud. Kui õpetaja oleks oma sõnumi selgemini sõnastanud, oleks saanud sellist olukorda vältida. Segadust aitaks vältida see, kui õpetajad kasutaksid järjekindlalt teadete edastamiseks koolis kokkulepituid

suhtluskanaleid (nt Stuudium). Sel viisil saavad lapse õppekorraldust puudutavat teavet jälgida ka lapsevanemad ja kool.

11. Kool otsustas mitte lubada [] õpilasesinduse korraldatavale väljasõidule, kuigi laps eeldas, et ta on väljasõidule oodatud. [] õpilasesinduses liikmeks oleku peatamine võis olla kaalukas põhjus õpilast väljasõidule mitte lubada, kuid enne selle otsuse tegemist oleks pidanud lapse ära kuulama ([ÜRO lapse õiguste konventsiooni](#) (LÕK) art 12).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise